

Agnieszka Kijak

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Polska
ORCID: 0000-0002-4547-3798 | e-mail: agnieszka.kijak@uph.edu.pl

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Język trzeciego tysiąclecia XII. Język na pograniczach komunikacji”

DOI: 10.34739/clg.2022.14.10

W dniach 23–25 marca 2022 roku w Krakowie odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Język trzeciego tysiąclecia XII. Język na pograniczach komunikacji”. Była to już XII edycja spotkań pod tym hasłem, których celem jest zarówno integracja międzynarodowego środowiska naukowego, jak i debata nad najbardziej aktualnymi zagadnieniami teoretycznymi, a także praktycznym wymiarem szeroko pojmowanej komunikacji: interpersonalnej, społecznej, międzyjęzykowej i międzykulturowej. Organizatorzy tegorocznej konferencji kładli główny nacisk na interdyscyplinarność komunikologii, w szczególności na związki języka z innymi dziedzinami życia i nauki. Przyczyną do dyskusji nad rolą, funkcją i formą języka we współczesnym świecie stanowiła zwłaszcza wielowymiarowość komunikacji, werbalnej, niewerbalnej, parawerbalnej, multimodalnej, czy wizualnej. W związku z tym wydarzenie adresowane było przede wszystkim do językoznawców, komunikologów, tłumaczy, neofilologów i innych badaczy z dziedzin pokrewnych. Do udziału w konferencji zachęcano także praktyków, pragnących wspólnie pochylić się nad zagadnieniami języka, przekładu, komunikacji międzykulturowej czy dydaktyki języków obcych. Stanowiąc pomost pomiędzy teorią a praktyką, miała ona służyć prezentacji osiągnięć naukowych, upowszechnieniu wyników badań oraz dyskusji. Praktyczny charakter miały szczególnie zaplanowane w jej trakcie warsztaty kierowane do uczestników konferencji oraz studentów.

Konferencję zorganizowało Krakowskie Towarzystwo Tertium we współpracy z Instytutem Filologii Angielskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie. W skład Komitetu Organizacyjnego weszli: dr hab. Władysław Chłopicki z Uniwersytetu Jagiellońskiego, dr hab. Maria Mocarz-Kleindienst z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, dr hab. Joanna Dybiec-Gajer, reprezentująca Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, dr Ewa Konefał z Uniwersytetu Gdańskiego oraz dr Anna Stwora z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W konferencji wzięło udział 71 prelegentów z Polski, a także z Wielkiej Brytanii, Słowenii, Czech, Holandii, Węgier, Szwajcarii, Kanady, Litwy, Hiszpanii, Chin, Izraela, Niemiec oraz Grecji. Wydarzenie miało charakter hybrydowy, tzn. część wykładów i referatów wygłoszonych zostało online za pośrednictwem narzędzi teleinformatycznych.

Otwarcia dokonał dr hab. Władysław Witalisz, dziekan Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po powitaniu uczestników, miał miejsce pierwszy wykład plenarny, który wygłosiła prof. Marija Todorova z Hong Kong Baptist University.

Dalsze obrady pierwszego dnia odbywały się w sześciu sekcjach. Pierwsza – dotyczyła zagadnienia komunikacji w mediach. Przewodniczył jej dr hab. Tomasz Piekot. Przedstawione referaty zakresem tematycznym obejmowały m.in. ironię (referat dr hab. Bartłomieja Maliszewskiego, Lublin), a także analizę działań komunikacyjnych komentatorów sportowych (prelekcja dr Anity Filipczak-Białkowskiej, Łódź).

Dwa panele odbyły się pod hasłem „Sztuka jako źródło ironii w pandemii”. Miały one bardzo międzynarodowy charakter, ponieważ wzięli w nich udział prelegenci ze Szwajcarii, Słowenii, Grecji, Holandii oraz Czech. W wystąpieniach skupiono się na zagadnieniach memów internetowych jako przykładu dyskursu w pandemii (m.in. referaty prof. Ralpa Müllera, Fribourg, Szwajcaria, dr hab. Agaty Hołub, Kraków, prof. Jana Chovaneca, Brno, Czechy), a także obrazom z dzieciństwa użytym jako formy wyrazu w dorosłym życiu (prelekcja dr Sašy Babič, Ljubljana, Słowenia).

W trzeciej sekcji pierwszego dnia konferencji prelegenci obradowali na temat wyzwania w komunikacji międzykulturowej. Ważnym głosem w dyskusji było wystąpienie na temat identyfikacji barier (referat dr hab. Emilii Jaroszewskiej, Warszawa). Omówione zostały również gry wideo jako narzędzia nauczania komunikacji interpersonalnej (prelekcja mgr Magdaleny Kukulak, Kraków) oraz strategie komunikacyjne osób dwujęzycznych

w wyrażaniu grzeczności w dwukulturowości polsko-niemieckiej (prelekcja dr Doroty Biadali, Heidelberg, Niemcy).

W sekcjach debatowano także na temat komunikacji multimodalnej. Referenci zainteresowani tą problematyką omówili zagadnienie ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji za pośrednictwem mediów cyfrowych. Doktor Anita Buczek-Zawiła (Kraków) przedstawiła prezentację mającą na celu przyczynienie się do lepszego zrozumienia użyć emotek i podkreślenie faktu, że czasami nie są one zgodne z ich zamierzonym lub kulturowo akceptowalnym znaczeniem lub użyciem. Magister Marcin Kosman (Warszawa) w swoim wystąpieniu omówił dwa spoty wyborcze, pokazując na ich podstawie strategię multimodalnej legitymizacji.

W szóstej sekcji pierwszego dnia obrad dyskutowano na temat komunikacji zawodowej i profesjonalnej. Doktor hab. Michał Garcarz (Wrocław) przedstawił referat dotyczący coachingu w biznesie. Zaprezentował w nim podstawowe strategię komunikacyjne w porządku relacji biznesowych, zasadnicze postawy komunikacyjne przyjmowanych przez uczestników takiego aktu, a także bariery komunikacyjne mogące skutecznie obniżyć efektywność osiągnięcia biznesowego celu, dla którego często specjalistyczny akt komunikacyjny jest inicjowany. Dwie ostatnie prelekcje dotyczyły specjalistycznego języka lekarskiego i pielęgniarskiego (referaty dr Izabeli Bawej, Bydgoszcz, lic. Alicji Dziecioł, Warszawa).

Drugiego dnia konferencji odbył się kolejny wykład plenarny, który wygłosił dr hab. Tomasz Piekot z Uniwersytetu Wrocławskiego. Podczas wystąpienia omówione zostały doświadczenia zespołu badawczego prowadzącego zajęcia na kierunku filologia polska o specjalności „komunikologia”. Tego dnia odbyły się również warsztaty z metodyki upraszczania pism urzędowych, które także poprowadził dr hab. Tomasz Piekot. Równolegle miały miejsce praktyczne zajęcia z dr Anną Sadowską (Lublin). Ich celem było zwrócenie uwagi na rolę audiodeskrypcji, dzięki której osoby z dysfunkcją wzroku mają dostęp do sztuki wizualnej i mogą uczestniczyć w wydarzeniach sportowych i artystycznych, a także zapoznanie uczestników z zasadami precyzyjnej komunikacji stosowanej w audiodeskrypcji i praktyczne ich wykorzystanie podczas tworzenia własnych próbek audiodeskrypcji. Miały miejsce również dalsze obrady w sekcjach. Drugiego dnia uczestnicy dyskutowali w ośmiu panelach, których tematyka obejmowała dydaktykę języków obcych, a także tłumaczenie i pragmatykę w przekładzie. Referenci podejmowali m.in. zagadnienia dotyczące rozwijania umiejętności kompozycyjnych

i komunikacyjnych (prelekcja mgr Kingi Potockiej, Opole), autorytetu rodzimych użytkowników języka wśród nauczycieli języka angielskiego w Polsce (referat mgr Natalii Rzońcy, Tarnów), a także problematyki nauczania online drugiego języka, którą na materiale z Université Teluq, pierwszego na świecie francuskojęzycznego uniwersytetu wirtualnego, założonego w 1972 roku i oferującego od ponad 40 lat kursy językowe na odległość, w języku francuskim, angielskim i hiszpańskim, przedstawił prof. Francois Pichette (Teluq, Kanada).

W polskojęzycznej sekcji poświęconej tematyce przekładu przedstawiono natomiast referaty pokazujące, że oprócz słów istotna jest również komunikacja obrazem (prelekcja dr hab. Agnieszki Gicali, Kraków na temat komunikacji ilustracją i tekstem w książkach Janiny Porazińskiej). Zwrócono również uwagę na tłumaczenia dla osób z niepełnosprawnością. Stąd omówiono rolę tłumacza języka migowego (referat mgr Aleksandry Włodarczak, Poznań) oraz audiodeskryptora ze szczególnym podkreśleniem konieczności wielostronnego kształcenia audiodeskryptorów jako osób, które powinny sprawnie poruszać się wśród znaków należących do różnych systemów semiotycznych (prelekcja dr Anny Pięcińskiej, Warszawa). W sekcji anglojęzycznej dyskutowano m.in. na temat tłumaczeń książek *Rizzoli and Isles* Tess Gerritsen (referat dr hab. Agaty Rozumko, Białystok) oraz *Ostatnie życzenie* Andrzeja Sapkowskiego. Autorki prelekcji dotyczącej tej drugiej książki (Julia Nowak, Agnieszka Mierzejewska i Katarzyna Pelc, Kraków) podjęły próbę przeanalizowania na poziomie stylistycznym oraz socjologiczno-literackim roli tłumaczenia zdrobnień, chcąc podkreślić ich niuanse znaczeniowe, które oddają wyjątkowy charakter dzieła. Dr Paulina Biały (Katowice) dodatkowo zwróciła uwagę na to, że proces deminutywizacji powiązany jest z wieloma zagadnieniami z zakresu morfologii, semantyki, pragmatyki, socjolingwistyki oraz studiów kulturowych.

Ważne miejsce w programie tegorocznej konferencji odegrały językowe zagadnienia związane z komunikacją w dobie pandemii koronawirusa. Tego tematu dotyczyły trzy referaty. Dr hab. Janusz Taborek (Poznań) w prelekcji zatytułowanej *Językowy obraz pandemii, czyli jak koronawirus wpłynął na język*, dokonał m.in. analizy złożzeń z członem *korona-*, a także metafor, takich jak *fala*, *tarcza* i *wojna*. Doktor Edyta Koncewicz-Dziduch (Kraków) omówiła terminologię związaną z pandemią koronawirusa. Analizie komparatystycznej poddała słownictwo specjalistyczne oraz określenia potoczne, obecne w polskich i chorwackich przekazach medialnych w II połowie 2021

i na początku 2022 roku. W trzecim referacie dotyczącym tego zagadnienia dr hab. Jolanta Józwiak (Bydgoszcz) przedstawiła analizę semantyczną przymiotnika *covidowy* w kolokacjach, które pojawiły się w szeroko rozumianej przestrzeni medialnej podczas pandemii COVID-19.

Tego dnia w sekcjach debatowano także na temat retoryki i symboli. Magister Karolina Kulas (Lublin) przedstawiła referat, którego przedmiotem było komunikowanie za pomocą gier językowych. Zagadnienie omówiła na przykładzie filmu *Kung Fu Panda*. Magister Jakub Kalinowski (Warszawa) dokonał zestawienia symbolizmu archaicznego i współczesnego. W swoim wystąpieniu odwołał się m.in. do Ericha Fromma, Ernsta Cassiera oraz Paula Ricoeura. Jeden z paneli poświęcony został zagadnieniu zapożyczeń i wpływowi języka angielskiego na polszczyznę. Swoje referaty przedstawili w nim dr hab. Alicja Witalisz (Kraków), dr hab. Marcin Zabawa (Katowice) oraz mgr Katarzyna Faliszewska-Łukasik (Częstochowa). W sekcjach dyskutowano także na temat semiotyki koloru (prelekcja mgr Teresy Uchman, Katowice) oraz pojęcia *wenming* tłumaczonego jako ucywilizowanie (referat dr Katarzyny Mazur-Włodarczyk, dr hab. Małgorzaty Haładewicz-Grzelak). Zaprezentowany został również referat na temat imion psów biorących udział w zawodach sportowych oraz motywacji ich nadawania, który wygłosiła dr Agnieszka Kijak (Siedlce).

Ostatniego dnia konferencji miały miejsce obrady w trzech sekcjach. W pierwszej z nich dyskutowano na temat kreatywności i humoru w komunikacji. Uczestnicy tego panelu wysłuchali referatów dotyczących różnych elementów wpływających na zabawowy charakter dyskursu (prelekcje wygłoszone przez dr Li-Chi Chen, Bydgoszcz, dr Magdalenę Kawęcką, Lublin). Magister Marzena Foltyn w swojej prezentacji na temat sztucznej inteligencji odniosła się do wielu inspirujących odkryć dotyczących uczenia sztucznej inteligencji, wykazując nadzieję wykorzystania jej do żywej, interdyscyplinarnej komunikacji werbalnej z pewną dozą poczucia humoru, np. w ramach nauczania języka angielskiego.

W ramach panelu zatytułowanego *Polszczyzna pogranicza* rozważano zagadnienia dotyczące języka zarówno na pograniczu geograficznym, jak i granicy normy. Doktor hab. Ewa Rudnicka (Warszawa) zaprezentowała wyniki obserwacji współczesnych zwyczajów językowych w zakresie użycia życzeniowych formuł destrukcyjnych oraz omówiła najważniejsze zmiany w obrębie polskiego zwyczaju przeklinania z uwzględnieniem pierwotnej, magicznej funkcji przekleństw i sfery sacrum. Mgr Stanislav Aprilashvili

(Warszawa) przedstawił stan języka polskiego we Lwowie na początku XXI wieku, zwracając uwagę m.in. na jego dwutorowe funkcjonowanie.

Trzeciego dnia konferencji po raz kolejny w wystąpieniach pojawiły się głosy zwracające uwagę na ogromną rolę tłumacza, zarówno w przekładach pisemnych (referat dr hab. Joanny Dybiec-Gajer, Kraków o kontrowersyjnych tłumaczeniach, m.in. *Anne z Zielonych Szczytów*, *Fredzi Phi-Phi* oraz *Perypetii Alicji na Czarytorium*), jak i ustnych (prelekcja dr hab. Marii Mocarz-Kleindienst). Podkreślono również znaczenie tłumaczeń w zakresie pomocy osobom dotkniętym przez przemoc ze względu na płeć. Licencjat Katarzyna Bogusz (Warszawa) w swoim wystąpieniu nakreśliła czynniki warunkujące złożoność pracy tłumacza pracującego w obszarze pomocy kobietom dotkniętym przez przemoc oraz kompetencje, które musi posiadać, by w sposób skuteczny wykonywać swoją pracę.

Tegoroczna konferencja, zgodnie z celem towarzystwa Tertium, które było jej głównym organizatorem, obejmowała swoim zasięgiem szeroką tematykę komunikacji językowej, koncentrując się na zagadnieniach przekładu, dydaktyki języków obcych, komunikacji międzykulturowej oraz humoru. W jej programie znalazło się też miejsce na bieżące zjawiska związane z językiem, takie jak pandemia koronawirusa.